

The Participatory Action Research in the Experiential Tourism Management by the Ethnic Group Community of Thai Puan Living in Pak Phli, Nakorn Nayok Province

Nattapat Manirochana* and Nart-Anong Nambuddee

Faculty of Business Administrator for Society, Srinakharinwirot University
Wattana District, Bangkok 10110, Thailand

*Corresponding author's e-mail: manirochana@gmail.com

Received: April 16, 2019

Revised: May 28, 2020

Accepted: June 28, 2020

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เชิงประสบการณ์โดยชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

ณัฐพัชร มณีโรจน์* และ นาฏอนงค์ นามบุตติ

คณะบริหารธุรกิจเพื่อสังคม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10110

* อีเมล: manirochana@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพ และสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนของชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก โดยผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก แบบตรวจสอบรายการ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือในการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จำนวน 23 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ส่วนข้อมูลเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีความเชื่อมั่น ทั้งฉบับ เท่ากับ .78 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 400 ตัวอย่าง และได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 68.50 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ทุนของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน คือ ทุนทางภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงวิถีแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย ภาษาพูด อาหารแบบดั้งเดิม การแต่งกายที่เป็น

เอกลักษณ์เฉพาะ วัฒนธรรม และจารีต แนวทางปฏิบัติทางสังคมที่เรียกว่า ฮีต 12 คอง 14 วิธีชีวิต ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทยพวน โดยชาติพันธุ์ไทยพวนในอำเภอปากพลี มีจำนวน 4 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนฝั่งคลอง บ้านใหม่ ท่าแดง และชุมชนเกาะหวาย 2. ความต้องการของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 84.53 มีความต้องการให้กิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนสัมผัสความแท้ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ไทยพวน โดยมีความแท้ทั้งในกระบวนการการผลิต และผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยว และร้อยละ 81.27 มีความต้องการประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรม โดยเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว ประกอบด้วย การเรียนรู้รากเหง้าความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทยพวนผ่านพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวน วัดฝั่งคลอง ล่องเรือชมวิถีสายน้ำริมคลอง พักแรมแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รับประทานอาหารไทยพวน ชม และมีส่วนร่วมกับการพิธิบายศรีสู่ขวัญ และศิลปะการแสดงพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น การแสดงกลองยาว รำไท่น กิจกรรมทอผ้า ทำอาหารพื้นถิ่น กวนข้าวกระยาตุ ทำไข่เค็มใบเตย ปลาตุ๋นสมุนไพร และกิจกรรมอื่น ๆ 3. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เน้นกิจกรรมที่สามารถส่งผ่าน และส่งต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยอาศัยทุนทุนทางภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทยพวนที่มีความแท้ แบบดั้งเดิมไปสู่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน และจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ประกอบด้วย ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ซึ่งชุมชนต้องมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นตัวแทนในการจัดการ ประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: การวิจัยเชิงปฏิบัติการ, การแบบมีส่วนร่วม, การจัดการการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์, ชาติพันธุ์ไทยพวน

The Participatory Action Research in the Experiential Tourism Management by the Ethnic Group Community of Thai Puan Living in Pak Phli, Nakorn Nayok Province

Nattapat Manirochana* and Nart-Anong Nambuddee

Faculty of Business Administrator for Society, Srinakharinwirot University
Wattana District, Bangkok 10110, Thailand

*Corresponding author's e-mail: manirochana@gmail.com

Abstract

This research is aimed to study the competency and tourism property managed with the experiential tourism management and expectation of tourist in order to use it to develop the tourism product and propose the best practice for management the tourism with experience by the ethnic group community of Thai Puan Pak Phli Nakorn Nayok province. This research is conducted by three research methods including indepth interview, check list and participant observation. The Key informant is the 23 persons involving in community tourism of Thai Puan ethic tourism in Pak Phli. The data from this research analyzed with technique called the content analysis and the research questionnaire is used for this quantitative research. The index of reliability of this research is .78 from the sampling group of 40 tourist and the return of the questionnaires is 247 set which can be calculated as 68.50 percentage of all questionnaires submitted. The result of the research indicates that 1.

The tourism capital of Thai Puan tourism community is the cultural capital and local wisdom which has its traditional style composed with their language, unique dressing, cultural and social tradition for twelvemonths called “Hiit Sibsong Tradition”, life style and Traditional art performance of 4 Thai Puan communities located in Bangplee including Fung Klong, Ban Mai, Ta daeng and Kor Whai Communitess, 2. The 84.23 of Tourist expectation indicates that they need the authenticity of activity showing the life style of the ethnics which created by the authentic in process and authentic tourism product. 81.27 percentage of tourist expectation of the research shows that they need to participate than observe in order to hand –on an experience and understand the specific cultural of the ethnics group. Tourism activities and tourism products are included with the learning of traditional lifestyle of Thai Puan ethnics through the traditional Thai Puan Museum located at Fung Klong community, Canal Cruise to see the traditional lifestyle of people living by the canal side, Living with ethnic hosting, trying the Traditional food of Thai Puan, enjoying the traditional welcoming ceremony and performing and participating in traditional food culinary or weaving and 3. The best practice for the experiential tourism management should focus on activity which can forward the experience of tourist thorough the authenticity of local wisdom and local capital Moreover, the participation of Thai Puan ethnic people should be promoted in order to give them an opportunity to planning, processing and managing the tourism plan in their community.

Keywords: Participatory in action research, Participation research, Tourism management, Experiential tourism, Thai Puan ethnic

บทนำ

นักท่องเที่ยวสมัยใหม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์มีส่วนร่วมกับคนในท้องถิ่น และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม (Active Participation) และเรียนรู้ประสบการณ์ (Learning Experience) ในวิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่าง เจ้าของภูมิปัญญากับนักท่องเที่ยว โดยเปิดโอกาสให้มีแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชุมชนในท้องถิ่น ภูมิปัญญาแท้ดั้งเดิม เป็นอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นเป็นต้นแบบอย่างแท้จริง เป็นมรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Heritage) ประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรมประเพณี ความเชื่อ สภาพสังคมวิถีชีวิต ที่แสดงถึงการดำเนินชีวิตและ วิธีการทำมาหากินของคนในชุมชนท้องถิ่น หรือ ชาวพื้นเมือง (Wisudthiluck, Saiphan, Teparakul and Sindecharak, 2013) ชุมชนออกแบบการท่องเที่ยวให้เป็นผู้ร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชมเข้าไปเรียนรู้ และมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (Authentic Active Participation) ได้สัมผัสกับประสบการณ์ของชีวิตจริง มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยวอันเกิดจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Exchange) ทำความเข้าใจในคุณค่าทางสังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม หรือจิตวิญญาณของสถานที่ (Spirit of Place) ผ่านประสบการณ์ตรงกับเจ้าของวัฒนธรรม) รูปแบบการท่องเที่ยวนี้ เรียกว่าเป็น การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์

-การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ได้จูงนำทุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมมาออกแบบ หนึ่งในนั้น คือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ตำบลปากพลี จังหวัดนครนายก จากการประเมินศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเบื้องต้น พบว่า ชุมชนต้องการการอนุรักษ์สืบสาน ประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่ และการนำเสนออัตลักษณ์ของชุมชนผ่านการท่องเที่ยว ผู้วิจัยมุ่งหวังให้เกิดการร่วมมือในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชน และให้เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสามารถมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเป็นรูปแบบกิจกรรมที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ และปฏิบัติจริงร่วมกับเจ้าของภูมิปัญญา ได้แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ซึ่งจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนในการท่องเที่ยวฯ และนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ประสบการณ์ตรง และซึมซับวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมจากเจ้าของภูมิ

ปัญญาได้รับการบริการผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่มีคุณภาพ มีความเป็นเลิศในการให้บริการ รวมถึงความคุ้มค่าของการท่องเที่ยวเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เสียไป ประการที่สำคัญที่สุดของงานวิจัย คือ ชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้สืบทอด การดำรงอยู่ของอัตลักษณ์ของชุมชนจากรุ่นสู่รุ่น และนำเสนอความภาคภูมิใจอัตลักษณ์ของตนเองสู่สาธารณชนผ่านรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพ และสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
2. เพื่อศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว และความต้องการการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก
4. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีเชิงคุณภาพ

1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก ได้แก่ ประธานกรรมการบริหารศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝั่งคลอง ประธานชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนไทยพวน กรรมการชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนไทยพวน ผู้แทนหน่วยงาน

ภาครัฐบาล บริษัทนำเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ นักท่องเที่ยว รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลหลักทั้งหมด 23 คน

1.2 การเลือกผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ที่มีความยินดี และสมัครใจเป็นผู้ให้ข้อมูลเท่านั้น

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ในรูปของการสนทนา (Conversation) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ 4 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นศักยภาพทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ประเด็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถจัดให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมปฏิบัติ และได้รับประสบการณ์จากเจ้าของภูมิปัญญา หรือ ผู้รู้ในชุมชน ประเด็นการมีส่วนร่วมการจัดการท่องเที่ยว และประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องการจัดการท่องเที่ยว

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกเป็น 2 แหล่ง ได้แก่ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในสนามการวิจัย แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการค้นคว้าสังเคราะห์ข้อมูลเอกสารทั้งหน่วยงานของรัฐบาล และเอกชน ประกอบด้วย บทความวิจัย บทสัมภาษณ์ผ่านสื่อ รายงานการวิจัย เอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ และข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

1.5 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล เริ่มต้นด้วยการตรวจสอบการสัมภาษณ์ใช้การตรวจสอบโดยผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้ตรวจสอบด้วยตัวเอง (Member Checks) โดยผู้วิจัยอ่านทวนผลการสัมภาษณ์ทุกครั้งเมื่อจบแต่ละประเด็น เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลหลักตรวจสอบว่าตรงกับที่ให้สัมภาษณ์หรือไม่ รวมถึงมีข้อความอะไรเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นข้อมูลที่สมบูรณ์ และการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation) โดยตรวจสอบ MTPP (Method, Time, Place and Person) งานวิจัยนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูลมากกว่า 3 เส้า โดยตรวจสอบวิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกัน ต่างเวลา ต่างสถานที่ และตรวจสอบข้อมูลต่างบุคคล

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เทคนิคการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats: SWOT) และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ และแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ

2. วิธีเชิงปริมาณ

2.1 ประชากร เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดนครนายก มีจำนวน 2,620,237 คน (National Statistical Office, 2015)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดตัวอย่างจากสูตรการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane (1973) โดยคำนวณจากจำนวนประชากร จำนวน 2,620,237 คน ที่ระดับความเชื่อมั่นในการเลือกกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 95 และกำหนดความผิดพลาดที่ยอมรับได้ ไม่เกินร้อยละ 5 ปรากฏว่า มีจำนวน 400 ตัวอย่าง

2.3 วิธีการคัดเลือกตัวอย่าง ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสะดวกเป็นกลุ่มตัวอย่างที่มีความยินดีในการให้ข้อมูล เพื่อไม่ให้เป็นภาระรบกวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงเลือกใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบสะดวก

2.4 การสร้าง และตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีจำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล องค์ประกอบการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ ความต้องการของนักท่องเที่ยว และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างข้อคำถามจากคำนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ เมื่อได้ข้อคำถามครบถ้วนส่งแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความตรงตามโครงสร้าง ความตรงตามสภาพ และเสนอแนะเพิ่มเติม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเท่านั้น (Wiratchai, 2005) และปรับปรุงข้อคำถามตามที่คุณเชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นนำแบบสอบถามเก็บกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) จำนวน 30 ราย และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ เพื่อหา

ความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) (Cronbach, 1951) โดยคัดเลือกข้อคำถามแต่ละด้าน และทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า หรือ เท่ากับ .70 ขึ้นไป (Burns and Grove, 1997) โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนตอนที่ 2-5 มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ต (Likert's Scale) มี 5 ระดับ เรียงจากน้อยไปหา มาก โดยระดับ 1 หมายถึง ท่านไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นเลย และระดับ 5 หมายถึง ท่านเห็นด้วยกับข้อความนั้นทุกประการ จากการทดสอบค่าความเชื่อมั่น พบว่าแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .78

2.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการเก็บข้อมูลระดับปฐมภูมิ (Primary Data) ได้จากการใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง ซึ่งจะเก็บรวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี และพื้นที่เชื่อมโยง เมื่อแจกแบบสอบถามแล้วผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 247 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 68.50 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด

2.6 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (Descriptive Statistic) ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง ของ Pisalbud (2007) โดยช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.21-5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.41-4.20 อยู่ในระดับมาก ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.61-3.40 อยู่ในระดับปานกลาง ช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.81-2.60 อยู่ในระดับน้อย และช่วงคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00-1.80 อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย มีดังนี้

1. การวิเคราะห์ศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีดังนี้

1.1 จุดแข็ง

1.1.1 มีทุนทางภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงวิถีแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย ภาษาพูด อาหารแบบดั้งเดิม การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวไทยพวน วัฒนธรรม และจารีต แนวทางปฏิบัติทางสังคมที่เรียกว่า ฮีต 12 คอง 14 ศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทยพวนที่เป็นรูปแบบดั้งเดิม และประยุกต์รูปแบบที่ประยุกต์ขึ้นมาใหม่ให้เข้ากับยุคสมัย โดยใช้อัตลักษณ์ที่เป็นของชาวไทยพวนแบบดั้งเดิมเป็นหลัก เช่น แร่ภาษาไทยพวน การประกอบอาหารพื้นถิ่น การประดิษฐ์ลายผ้าทอ

1.1.2 มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่แสดงถึงประวัติ การตั้งถิ่นฐานของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน โดยบางส่วนมีความสมบูรณ์ และเป็นของดั้งเดิมซึ่งสามารถสะท้อนความเป็นมาเป็นไปของชาติพันธุ์ไทยพวนได้เป็นอย่างดี

1.1.3 มีโครงสร้างการจัดการการท่องเที่ยวการท่องเที่ยว มีแผนงาน แผนปฏิบัติการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นระบบ มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยจัดตั้งชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนไทยพวน ประธานกลุ่มที่ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มศิลปินพื้นบ้าน กลุ่มหัตถกรรมผ้าทอไทยพวน กลุ่มโภชนาการพื้นบ้านไทยพวน กลุ่มที่พักแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน กลุ่มผลิตภัณฑ์สินค้าของที่ระลึก โดยชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวฯ และกลุ่มต่าง ๆ มีคำสั่งแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรีตำบลเกาะหวาย

1.1.4 ผู้นำท้องถิ่นที่มีความเข้มแข็ง และมีความมุ่งมั่นที่รักษา สืบทอด ศิลปะ วัฒนธรรม รวมถึงการรักษาความเป็นดั้งเดิมของชาติพันธุ์ไทยพวน โดยผู้นำมีทั้งที่เป็นผู้นำแบบเป็นทางการ และไม่เป็นทางการ

1.1.5 ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวของชุมชนเป็นอย่างดีในการจัดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย ชุมชนบ้านเกาะหวาย ชุมชนบ้านใหม่ชุมชนบ้านฝั่งคลอง และชุมชนบ้านท่าแดง เมื่อมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณี และวัฒนธรรมการสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์

ประชาชนจะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี เช่น สิ่งของ เครื่องใช้ที่จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ บางส่วนเป็นของประชาชนที่มอบให้กับพิพิธภัณฑ์ไว้จัดแสดง

1.2 จุดควรพัฒนา

1.2.1 ประชาชนในชุมชนบางส่วนยังไม่มีความรู้ในการจัดการท่องเที่ยว อย่างยั่งยืนเพียงพอ แม้ว่า ชุมชนจะมีความตั้งใจจริงในการทำท่องเที่ยวชุมชน ด้วยการ จัดการท่องเที่ยวต้องมีความรู้ เพื่อสามารถออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เป็นเจ้าบ้านที่ดี เข้าใจ และมีทักษะในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และ ไม่ทำลายระบบนิเวศวัฒนธรรมของชุมชน

1.2.2 บุคลากรที่จะทำหน้าที่เป็นผู้สื่อความหมายท้องถิ่น หรือ มัคคุเทศก์ ท้องถิ่นยังมีน้อย หากในอนาคตมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาจำนวนที่เพิ่มขึ้นอาจจะไม่ เพียงพอ

1.2.3 บุคลากรที่ชำนาญภาษาต่างประเทศ บางครั้งมีชาวต่างประเทศเข้ามา เยี่ยมชมในชุมชน ภาษาต่างประเทศพื้นฐานมีความจำเป็นที่เป็นส่วนหนึ่งของการนำ ชม หรือ อธิบายในสิ่งที่ไม่สามารถเข้าใจได้ด้วยการดูด้วยตาเปล่า

1.2.4 ขาดการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง การทำการตลาดเชิงรุก ทั้งนี้ มีเวปเพจ (Web Page) และเฟสบุ๊ก (Facebook) ของชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่ขาดผู้ดูแลประจำทำให้การเพิ่มข้อมูล หรือ การแจ้งข้อมูลข่าวสารไม่เป็นปัจจุบัน

1.2.5 ป้ายบอกทางในถนนเส้นหลักขาด มีเฉพาะถนนเส้นที่เข้ามาอำเภอ แล้ว และพิกัด GPS ของพื้นที่ใน Google Map ไม่ตรงกับสภาพจริง

1.2.6 ขาดความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายทางธุรกิจอย่างเป็นรูปธรรม กับธุรกิจอื่น ๆ ในพื้นที่ เพื่อสนับสนุน หรือ การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น ให้ความร่วมมือกับโรงแรม โดยนำโปรแกรมทัวร์ฝากโรงแรมประชาสัมพันธ์ นำ เส้นทางท่องเที่ยว หรือ กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ไทยพวนบรรจุในปฏิทิน เทศกาลท่องเที่ยวจังหวัดนครนายก

1.2.7 ขาดความต่อเนื่องของการจัดงานเทศกาล ประเพณีสำคัญที่ แสดงออกถึงชาติพันธุ์ไทยพวน เช่น เทศกาลบุญข้าวจี๋ เดิมที่เคยจัดมาแล้ว 1 ครั้ง มี

นักท่องเที่ยวให้ความสนใจเข้าร่วมงาน มีสื่อมวลชนเข้าร่วมงาน มีกิจกรรมการแสดงของชุมชนเล่าถึงความเป็นมาเป็นไปของชาติพันธุ์ไทยพวน

1.3 โอกาส

1.3.1 รัฐบาลสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน และได้รับงบประมาณบางส่วนในการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

1.3.2 มีสถานการศึกษา สถาบันวิชาการ และหน่วยงานของภาครัฐบาลให้การสนับสนุน และส่งเสริมการอนุรักษ์ และการสืบทอดทรัพยากรธรรมชาติ วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของชาติพันธุ์ไทยพวน เช่น กรมส่งเสริมวัฒนธรรม จัดสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำศูนย์วัฒนธรรมเฉลิมราชวัดฝางคลอง มีวชิรธรรม หรือ พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาวิทยาลัยมหิดล

1.3.3 มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มีสนใจศึกษาประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์เพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง

1.3.4 มีเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางวิทยาการทำให้การสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว ประหยัด และติดต่อกับนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายได้สะดวกมากขึ้น รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการจัดการการท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพขึ้น

1.3.5 จังหวัดนครนายกมีที่ตั้งไม่ไกลจากกรุงเทพฯ เดินทางสะดวก มีการคมนาคมที่สะดวก

1.4 อุปสรรค

1.4.1 ภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดนครนายกเป็นภาพลักษณ์การท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติ และท่องเที่ยวแบบผจญภัยซึ่งมีความโดดเด่นกว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์

1.4.2 งบประมาณบางโครงการที่หน่วยงานภาครัฐบาลจัดให้ไม่ตรงตามความต้องการของชุมชน หรือ บางครั้งเป็นการพัฒนาเฉพาะส่วนไม่พัฒนาแบบบูรณาการ และขาดความต่อเนื่อง

จากการศึกษา พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวชาติพันธุ์ไทยพวนอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก มีดังนี้

ชุมชนบ้านเกาะหวาย เป็นชาวพวนที่ตั้งถิ่นฐานกลุ่มแรกอพยพมาจากเมืองเชียงขวางในคราวที่เกิดสงคราม เมื่อเดินทางมาถึงใกล้เวลาค่ำตะวันตก และตรงนั้นมีดินสีแดงที่มีท่อน้ำลำคลอง จึงเรียกว่า "ท่าแดง" ต่อมามีคนอพยพมาเพิ่มมากขึ้นจึงได้ถางป่าจากกลางป่าออกมารอบนอกเป็นวงกลม ป่าที่สมบูรณ์มีพันธุ์ไม้ และต้นหวายจำนวนมาก ชาวบ้านตัดต้นไม้มาสร้างบ้าน และนำหวายมาผูกที่เป็นเครื่องยึด เริ่มสร้างบ้านจึงเรียกว่า "เกาะหวาย" ต่อมาได้สร้างวัดเรียกตามชื่อหมู่บ้าน "วัดเกาะหวาย" ชาวไทยพวนสมัยโบราณจะอบรมบุตรหลานให้ยึดถือ และปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา ยึดมั่นในจารีตประเพณีที่เรียกว่า ฮีต 12 คอง 14 ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ประจำท้องถิ่น ได้แก่ บุญข้าวจี บุญข้าวหลาม บายศรีสู่ขวัญ เลี้ยงปู่ตา บุญกลางบ้าน สารทพวน และประเพณีกำฟ้า ปัจจุบันทรัพยากร และกิจกรรมการท่องเที่ยว ได้แก่ (1) สักการะรอยพระพุทธบาทจำลอง (2) ชิมปลาตุ๋นทอดสมุนไพร (3) ชมพิพิธภัณฑ์บ้านป่าทองศรี (4) ชมการละเล่นนางด้ง นางสะ และ (5) พักโฮมสเตย์สัมผัสวิถีชีวิตชาวไทยพวน

ชุมชนบ้านใหม่ เป็นชาวไทยพวนบ้านใหม่แยกไปจากชุมชนไทยพวนบ้านท่าแดง เมื่อบ้านท่าแดงมีคนอยู่หนาแน่นจึงขยับขยายไปพื้นที่ใหม่ และเรียกชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านใหม่" ปัจจุบันทรัพยากร และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ (1) สักการะพระธาตุกุสาวดี (2) สักการะศาลตาปู่ (3) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทยพวน เป็นลายเอกลักษณ์ของชาวไทยพวน คือ **ลายพญานาคน้อย** ชาวไทยพวนจึงมีความเชื่อว่าพญานาคเป็นผู้มีฤทธิ์เดช มีเงินทอง พญานาคคอยคุ้มครอง มีความสุขร่ำรวย ชาวพวนจึงคิดลายผ้าขึ้นมา เมื่อใส่ผ้าลายพญานาคจะทำให้ประสบความสำเร็จ **ลายขอ** พญานาค ศรัทธาในพระพุทธศาสนา แต่ไม่สามารถบวชได้จึงขอจากพระพุทธเจ้าให้ตนเป็นส่วนหนึ่งของการบวช เรียกว่า **"บวชนาค"** ชาวไทยพวนจึงคิดลายผ้านี้ขึ้นมาให้มีลักษณะสอดคล้องกับลายพญานาคน้อย เพื่อสื่อถึงความศรัทธาในพุทธศาสนา และมีเมตตา มหานิยม เหยียบไปที่ใดอย่าไปที่ใดมีแต่คนรักคนเมตตา กรุณา **ลายโพธิ์ศรี** ในพิธี

ทอดกฐินชาวพวนจะมีโพธิ์ศรี มีมัดหีบเงินถือว่า เป็นของศักดิ์สิทธิ์ในพิธีทางศาสนา จึงนำมาประดิษฐ์เป็นลายผ้าเชื่อว่า เมื่อสวมใส่ก็จะเกิดความเป็นสิริมงคล มีศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองอยู่ในร่มโพธิ์ของพระพุทธศาสนา **ลายตุ้มตัน** เป็นสิ่งที่ใช้ประกอบในงานมงคล หรือ วันสำคัญ นิยมห้อยตุ้มตามบ้าน โดยในอดีตชาวไทยพวนนิยมห้อยตุ้มกันทุกบ้าน ลายตุ้มตันจึงเหมือนเป็นลวดลายที่สวมใส่แล้วจะมีความเป็นสิริมงคลนำแต่สิ่งที่ดีที่งามเข้ามาสู่ตัวผู้สวมใส่ และ **ลายดอกสุพรรณิการ์** เป็นลายที่คุ้นสนั่น จันนา เป็นผู้คิดค้นขึ้นมา โดยนำดอกไม้ประจำจังหวัดนครนายก "ดอกสุพรรณิการ์" มาเป็นลายผ้า (4) พับดอกไม้จากใบเตย และ (5) ขนมห้าวกระยาคุ มีลักษณะคล้ายขนมเปือกปูนสดทำจากข้าวนาปรัง

ชุมชนบ้านฝ่งคลอง เป็นชาวไทยพวนบ้านฝ่งคลองแยกมาจากชุมชนไทยพวนบ้านท่าแดง ตั้งบ้านอยู่ริมคลอง เรียกว่า "บ้านฝ่งคลอง" สร้างวัดโดยมีพระอาจารย์อุ้นกับพระอาจารย์สิมเป็นผู้นำสร้างวัด เรียกว่า "วัดฝ่งคลอง" บ้านฝ่งคลองมีสิ่งเคารพนับถือ คือ ศาลปู่ตาของหมู่บ้าน ส่วนการละเล่นนิยมนเล่นที่นิยมเล่น ได้แก่ รำโทน หมอลำพวน มอญซ่อนผ้า งูกินหาง ปัจจุบันทรัพยากร และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ (1) พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยพวนจังหวัดฝ่งคลอง (2) ชมศิลปะการแสดงพื้นบ้านไทยพวน (3) พิธีบายศรีสู่ขวัญ (4) อาหารโตกไทยพวน (5) สาธิต และชมกระบวนการทำปลาตุ้มสมุนไพร โดยการนำปลาดุกมาหมักเกลือคั่วคั้น แล้วนำมาล้างออกผสมกับข้าวคั่ว กระเทียม พริกไทย กระชาย หอมแดง ตะไคร้ ใบมะกรูด และอื่น ๆ ตามสูตรของชาวไทยพวนจนกลายเป็นปลาร้าซึ่งสาเหตุที่เรียกว่าปลาดูนั้น ก็เนื่องจากวิธีการทำปลาจะต้องคอยดูการเปลี่ยนแปลงของปลา รสชาติคล้ายปลาร้ากึ่งปลาส้ม เมื่อนำไปทอดตัวปลาจะไม่และคงรูปเป็นตัว (6) สาธิตการทำไข่เค็มสูตรสมุนไพรใบเตยหอม และ (7) พับกุหลาบจากใบเตยหอม

ชุมชนบ้านท่าแดง เป็นชาวไทยพวนบ้านท่าแดงอพยพมาจาก สปป.ลาว สมัยเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพไปตีเมืองเวียงจันทน์ และหัวเมืองต่าง ๆ ได้อพยพประชาชนชาวลาว มายังประเทศไทย หนึ่งในนั้นมีภิกษุชาวลาวชื่อ "หลวงพ่อดาระ" ท่านได้นำพระศรีอาริยะทองสาริบุตรทุกบนหลังช้างมาด้วย เมื่อมาถึงบริเวณนี้ ได้หยุด

พัก เพราะเวลาผ่านไปเห็นดวงอาทิตย์สีแดง และตรงนั้นมีดินสีแดง มีคลองมีน้ำไหลผ่าน หลวงพ่อภาระเห็นว่า พื้นนี้มีความอุดมสมบูรณ์จึงปรึกษาชาวบ้านว่า จะตั้งถิ่นฐานที่นี่ เมื่อตั้งถิ่นฐานจึงเรียกชื่อหมู่บ้านว่า "บ้านท่าแดง" ตามลักษณะภูมิประเทศที่เห็น จากนั้นก็สร้างวัดชื่อว่า "วัดท่าแดง" ชาวไทยพวนมีความเชื่อเกี่ยวกับพิธีกรรมการเลี้ยงปู่ตา โดยเชื่อว่า การเลี้ยงปู่ตาจะช่วยปกป้องรักษาทำให้ครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุข และอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว กำหนดการทำบุญจะเป็นเดือน 6 สถานที่เลี้ยง คือ ดอนปู่ตา เป็นสถานที่ปู่ตาสถิตอยู่ ปัจจุบันทรัพยากร และกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน ได้แก่ (1) สักการะพระศรีอริยเมตไตรย (2) สักการะสถูปหลวงพ่ภาระ (3) ตักบาตรข้าวเหนียว และ (4) ไหว้ศาลปู่ตา

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยว และความต้องการการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า ความต้องการของนักท่องเที่ยว มีดังนี้ ความต้องการของนักท่องเที่ยวร้อยละ 84.53 มีความต้องการให้กิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนสัมผัสความแท้ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ไทยพวน โดยมีความแท้ทั้งในกระบวนการการผลิต และผลิตภัณฑ์ของการท่องเที่ยว และร้อยละ 81.27 มีความต้องการประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรม โดยเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยว ในส่วนของการสัมภาษณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวที่สนใจท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หรือ การท่องเที่ยวแบบสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนนั้นให้ข้อมูลสอดคล้องตรงกันกับข้อค้นพบเชิงปริมาณ คือ ต้องการมีประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยว โดยกิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเป็นความจริงแท้เป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม เพื่อให้ต้องการมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรมของพื้นที่ที่ท่องเที่ยว

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ไทยพวนมีความโดดเด่น และ

ยังมีบางส่วนที่เป็นรูปแบบดั้งเดิมจึงเป็นเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมซึ่งอยู่ใกล้กรุงเทพฯ ดังนั้น เพื่อให้ตรงกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า หรือ วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยนำมาออกแบบให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ตัวอย่างเช่น พิธีบายศรีสู่ขวัญ การทานอาหารโตกไทยพวน ชมศิลปะการแสดงพื้นบ้าน และมีส่วนร่วมด้วย เช่น รำวงไทยพวน การละเล่นไทยพวน เป็นต้น การทอผ้าไทยพวนเน้นลายน่ายง่าย ๆ ที่ใช้เวลาไม่นาน การทำไข่เค็มสมุนไพร ทำข้าวผัดปลาตูสมุนไพร พับดอกไม้จากใบเตยหอม ตักบาตรข้าวเหนียว ทำข้าวผัดปลาสมุนไพร ล่องเรือชมวิถีชีวิตริมฝั่งคลอง นั่งรถวิถีชุมชนชมหมู่บ้านไทยพวน

4. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก มีดังนี้

4.1 การจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน การจัดการท่องเที่ยวต้องเปิดโอกาสให้เจ้าของภูมิปัญญา เจ้าของพื้นที่ และประชาชนที่อยู่ในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดการท่องเที่ยว ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ โดยชุมชนต้องมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อเป็นตัวแทนในการจัดการ ประสานงาน เพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

4.2 การจัดการท่องเที่ยวชุมชนต้องเป็นผู้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยนำอัตลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ไทยพวนที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ความเป็นมาชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้คนในชุมชน และเอกลักษณ์เฉพาะที่แสดงถึงความเป็นชาติพันธุ์ไทยพวน

4.3 การจัดการท่องเที่ยวเน้นการร่วม หรือ เป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เพื่อสร้างประสบการณ์ตรงร่วมกับเจ้าของวัฒนธรรม และมีโอกาสได้ใช้ชีวิตร่วมกันกับชุมชน ได้แก่ การพักในที่พักสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน เข้าร่วมงานบุญ ประเพณีต่าง ๆ โดยให้มีกิจกรรมที่ให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันส่งผ่านส่งต่อ

ประสบการณ์ และที่สำคัญที่สุด คือ ความจริงแท้เป็นแบบดั้งเดิม ทั้งกระบวนการการผลิต และผลิตภัณฑ์

4.4 การจัดการท่องเที่ยวเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม วิถีชุมชน และเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ไม่ใช่กิจกรรมที่เน้นรายได้ของชุมชนเพียงอย่างเดียว แต่ต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของชุมชนทำให้เกิดการรักษา สืบทอดมรดกภูมิปัญญา และวัฒนธรรมจากรุ่นสู่รุ่น

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาพบประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล มีดังนี้

1. ทูนของทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนชาติพันธุ์ไทยพวน คือ ทูนทางภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมที่ยังคงวิถีแบบดั้งเดิม ประกอบด้วย ภาษาพูด อาหารแบบดั้งเดิม การแต่งกายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ วัฒนธรรม และจารีตของชาติพันธุ์ไทยพวน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะชุมชนไทยพวนมีความต้องการรักษา สืบทอดศิลปวัฒนธรรม จารีต ประเพณีที่แสดงออกถึงอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ไทยพวนให้คงอยู่ตลอดไปจึงเพียรพยายามที่จะรักษาสິงต่าง ๆ ที่แสดงออกถึงชาติพันธุ์ไทยพวนไว้ให้คงอยู่เหมือนเดิมมากที่สุด และใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ และการสืบทอดประเพณีให้คงอยู่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Plueaysri and Aneksuk (2018) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ในเวียดนาม: พัฒนาการ และสถานภาพในปัจจุบันพบว่า ชนพื้นเมืองเกิดความรัก ห่วงแหนวัฒนธรรมของตน และเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังจิตสำนึกของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ รู้จักอนุรักษ์วัฒนธรรมชนเผ่าของตนที่เป็นมรดกตกทอดจากรุ่นสู่รุ่นให้คงอยู่สืบไปตราบนานเท่านาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wetchawong (2011) ได้ศึกษากระบวนการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ยวนในบริบทของการท่องเที่ยวผ่านหอวัฒนธรรมพื้นบ้าน และตลาดทำน้ำ: ศึกษากรณีชุมชนยวน ตำบลวังงาม อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี พบว่า กลุ่มคนชาติพันธุ์ยวนส่วนใหญ่มีจิตสำนึกในความเป็นชาติพันธุ์อย่างชัดเจน มีความต้องการรักษาความเป็นชาติพันธุ์ให้ดำรงอยู่กับชุมชนตลอดไปผ่านประเพณี วัฒนธรรม และการใช้ชีวิตประจำวัน โดยใช้

การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ และสืบทอดศิลปวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ให้คงอยู่ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongchompunuch and Lapanun (2015) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์: อัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอญ และการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ พบว่า ชวามอญพลัดถิ่นให้ความสำคัญกับการรักษาประเพณี สถาปัตยกรรม และอัตลักษณ์ชาติพันธุ์มอญนำเสนออัตลักษณ์มอญผ่านการประกอบสร้างเพื่อตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว และการคงไว้ซึ่งประเพณีดั้งเดิมเพื่อรักษาความหมาย และคุณค่าทางวัฒนธรรมได้กลายเป็น “จุดขาย” ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากประสบการณ์ของชาววังกะการท่องเที่ยวเชิงชาติพันธุ์ได้สร้างโอกาสทางเศรษฐกิจควบคู่การธำรงอัตลักษณ์ชาติพันธุ์

2. ความต้องการของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีความต้องการให้กิจกรรม และโปรแกรมการท่องเที่ยวที่สัมผัสเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนสัมผัสความแท้ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาติพันธุ์ไทยพวน มีความต้องการประสบการณ์จากการมีส่วนร่วม มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรม โดยเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าเป็นผู้ชม ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะรูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไปไม่ใช่เพียงผู้ดู หรือ ไปปรากฏตัวตามสถานที่ท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่นักท่องเที่ยวสมัยใหม่ต้องการมีปฏิสัมพันธ์มีส่วนในกิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับคนในท้องถิ่น นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ และต้องการเข้าไปมีส่วนร่วม และเรียนรู้ประสบการณ์ในวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนในชุมชน และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันระหว่างเจ้าของภูมิปัญญากับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chinachot and Chantuk (2016) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของสวนผึ้ง พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการสัมผัส มีส่วนร่วม ตลอดจนการเรียนรู้ในพื้นที่การท่องเที่ยวเป็นผลให้เกิดความประทับใจ การได้จดจำการได้ค้นพบอย่างลุ่มลึกในพื้นที่การท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Prasongthan (2014) ได้ศึกษาทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวนอำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า นักท่องเที่ยวมีความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน และเพื่อให้เกิด

ประสบการณ์การมีส่วนร่วม นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Junead, Jamnongchob and Manirochana (2015) ได้ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ในพื้นที่อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว พบว่า นักท่องเที่ยวที่ต้องการที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวที่แหล่งท่องเที่ยวจัดขึ้น

3. แนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์เน้นกิจกรรมที่สามารถส่งผ่าน และส่งต่อประสบการณ์การท่องเที่ยวด้วยอาศัยทุนทุนทางภูมิปัญญา และทุนทางวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทยวนที่มีความแท้ แบบดั้งเดิมไปสู่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน และจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะการจัดการท่องเที่ยวต้องตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต้องการประสบการณ์ ต้องการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนที่เป็เจ้าของภูมิปัญญาได้สัมผัสสิ่งที่จริงแท้แบบดั้งเดิม และการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต้องจัดการท่องเที่ยวบนพื้นฐานทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชน และเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khiaomaneerat, Petchkam, Vaseenonta and Singyabuth (2018) ได้ศึกษาบ้านภู: อัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน พบว่า 1) ชาวบ้านภูมีสำนึกในความเป็นอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทอย่างชัดเจน ได้แก่ วิถีชีวิตชุมชน ภาษาผู้ไท เครื่องแต่งกายชุดผู้ไท อาหาร เรื่องราวประวัติศาสตร์ 2) ด้านจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชาวบ้านภูมีการปรับตัวโดยนำอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ของตนเองเป็นจุดขายในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากการจัดการตนเองผ่าน “การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า” หรือ “วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว” และการจัดตั้งองค์กร และกระบวนการอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ 3) รูปแบบอัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ผู้ไทกับการบริหารการพัฒนาในบริบทการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ยั่งยืน ได้แก่ การจัดตั้งองค์กร การจัดทำยุทธศาสตร์สำนึกทางชาติพันธุ์ การนิยามความเป็นผู้ไท การสร้าง และคัดเลือกสัญลักษณ์หมู่บ้าน การนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ในบริบทการท่องเที่ยว และการนำเสนออัตลักษณ์ทางชาติพันธุ์ภายใต้การมีปฏิสัมพันธ์กับนักท่องเที่ยว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Prasongthan (2014) ได้ศึกษาทุนทางสังคมกับแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดย

ชุมชนเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษาชาวไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัดนครนายก พบว่า มีการผนวกกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดความผูกพันระหว่างเจ้าบ้านกับผู้มาเยือน เพื่อให้เกิดประสบการณ์การมีส่วนร่วม โดยเน้นไปที่นักท่องเที่ยวพักค้างคืนในโฮมสเตย์ และพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ต่อยอดกิจกรรมจากกิจกรรมเดิมที่มีอยู่นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pathomkanya and Sungruksa (2015) ได้ศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตลาดบางหลวง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า การจัดการท่องเที่ยวชุมชนต้องมีส่วนร่วม มีการรวมกลุ่มกันในการให้ความช่วยเหลือ ประสานงาน และให้ข้อมูลซึ่งกันและกันเพื่อเป็นเครือข่าย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อนำข้อค้นพบไปพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์โดยชุมชนของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ผู้วิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

1.1 พัฒนาบุคลากรการท่องเที่ยว ได้แก่ เพิ่มความรู้ความเข้าใจการจัดการอย่างยั่งยืน ทักษะการสื่อความหมาย และการเล่าเรื่อง การเป็นเจ้าบ้านที่ดี การออกแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว “การทำวัฒนธรรมให้เป็นสินค้า”

1.2 สร้างแรงจูงใจการสืบทอดศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มคนรุ่นเยาวชน หรือ อาจจะเป็นรายวิชาจัดการเรียนการสอนในระดับประถม มัธยมศึกษา เป็นรายวิชาท้องถิ่นศึกษา

1.3 เพิ่มการประชาสัมพันธ์กิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือ และมีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา รวมถึงการจัดกิจกรรมพิเศษ ได้แก่ เทศกาลไทยพวนนครนายก ประเพณีบุญข้าวจีไทยพวนนครนายก

1.4 สร้างเครือข่ายกับธุรกิจภายในพื้นที่ และภายนอก ได้แก่ สมาคมโรงแรม หรือ ผู้ประกอบการโรงแรมในพื้นที่ เพื่อนำเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์ชุมชน จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจต่างๆ ที่มีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวในชุมชน เช่น กลุ่มจักรยานเพื่อบริการการท่องเที่ยวพื้นที่ ผู้ประกอบการบริษัทนำเที่ยวรูปแบบการท่องเที่ยวชุมชน องค์กรหน่วยงานภาครัฐบาล และภาคเอกชนที่ศึกษาดูงาน หรือ ทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม (Corporate Social Responsibility: CSR)

1.5 สร้างกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมในกิจกรรม และอาจจะออกแบบกิจกรรมสำหรับครึ่งวัน หรือ หนึ่งวัน เพราะจังหวัดนครนายกเดินทางสะดวก อยู่ใกล้กรุงเทพฯ เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวภายใน 1 วัน หรือ นักท่องเที่ยวอาจจะพักในโรงแรมแล้วมาเยี่ยมชมหมู่บ้านครึ่งวัน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป พบว่า ประเด็นการตลาด และการสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายอยู่ในระดับที่น้อยมาก ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่สำคัญที่จะศึกษาว่า ช่องทางการสื่อสาร หรือ ลักษณะของรูปแบบ วิธีการที่สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางท่องเที่ยว

References

- Burns, N., & Grove, S. K. (1997). *The Practice of Nursing Research : Conduct Critique and Utilization (3rd ed.)*. Chicago: Rand McNally.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*. 16, 297-334.
- Chinachot, P., & Chantuk, T. (2 0 1 6). Model of Creative Tourism Management in SuanPhueng. Veridian E-Journal, *Silpakorn University*, 9(1), 250-268.
- Junead, J., Jamnongchob, A., & Manirochana, N. (2015). Experiential Tourism Development at Watthana Nakhon District, Sa Kaeo Province. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 10(2), 156-187.

- Khiaomaneerat, P., Petchkam, S., Vaseenonta, C., & Singyabuth, S. (2018). Ban Phu: The Phutai Ethnic Identity and Development Administration In the Context of Sustainable Cultural Tourism. *Nakhon Phanom University Journal*, 8(2), 17-25.
- National Statistical Office. (2015). Tourism Statistics 2015. Retrieved from: http://nknayok.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=322:tour092017&catid=84&Itemid=558
- Pathomkanjana, C., & Sungruksa, N. (2015). Guidelines for the Promotion of Cultural Tourism Participation of Community Bangluang, Banglen District, Nakhon Pathom Province. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 26(1), 118-129.
- Pisalbud, S. (2005). *Study Statistics and Research Methodology by Case Study*. Bangkok: Witthayaphat Co., Ltd.
- Plueaysri, P. and Aneksuk, B. (2018). Ethnic Tourism in Vietnam: Development and Present Status. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 10(1), 1-20.
- Prasongthan, S. (2014). Social Capital Potentiality for Creative Community Based Tourism: The Study of Tai Puan Community, Pak Plee District, Nakorn Nayok Province. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 16(2), 1-11.
- Ratanasu Wongchai, N. (2011). Cultural Tourism Development Strategies. *Humanities Journal*, 18(1), 31-50.
- Thongchompunuch, P., & Lapanun, P. (2015). Ethnic Tourism: Mon Ethnic Identity and Economic Opportunity Generation. *Journal of Mekong Societies*, 14(3), 102-124.

- Wetchawong, D. (2011). The Presentation of the Yuan Ethnic Identity in the Context of Tourism via Local Museum and Riverside Market : a Case Study of Yuan Community, Tombon Tontan, Sao Hai District, Saraburi Province. *Academic Services Journal, Prince of Songkla University*, 22(3), 130-149.
- Wiratchai, N. (2005). *Pursuing Statistics*. Bangkok: Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Wisudthiluck, S., Saiphan, P., Teeparakul, O., & Sindecharak, T. (2013). *Creative Tourism*. Bangkok: Designated Areas for Sustainable Tourism Administration (Public Organization).
- Yamane, T. (1973). *Statistic: An Introductory Analysis*. 3rd ed. New York: Harper and Row.